

کمیسیون مراجع می شود و به مجلس حکومت کننده مطیع (جمع) گفتند مذاکرات کافی است.

نایب رئیس - رای میگیریم آقایانیکه مذاکرات را در ماده ۱۳ کافی میدانند قیام نمایند.

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - معلوم میشود کافی است پیشنهاد قرائت میشود.

بنده پیشنهاد میکنم که در ماده ۱۳ در ذیل تبصره یکی از دو عبارت ذیل نوشته شود: (تحصیل رضایت صاحبان املاک و حقوق در ماده ۱۳ و در عهده صاحب امتیاز است و در صورتیکه این عبارت به اکثریت مجلس رد شود این قسم نوشته میشود: (ادای حقوق صاحبان املاک و حقوق در ماده ۱۳ و ۱۱ و ۱۰ با توسط دولت عادلانه خواهد

خط و تاسیسی برای غیر مقصد اقتصادی مختص این امتیاز احداث نشده و هیچ لوله و خط و تاسیسی مزاحم راههای موجود و مؤسسات دولتی ایران نباشد تمام مخارج لوله کشی و احداث خطوط و مؤسسات و حفظ و اصلاح و نگاهداری آنها بعهده صاحب امتیاز است و هر قدر عمل و یاسان برای اینکارها لازم باشد غیر مهندسین و خبره مخصوص باید از اهل ایران اجیر شود و هر قدر از کارها که از عهده مهندسین و عاملین ایران برمی آید بانان واگذار شود و هرگاه صاحب امتیاز بخواهد در خارج از حدود ایالات و ولایات اربعه در سایر نقاط و حدود ایران بعمليات و تاسیسات مزبوره در این ماده اقدام نماید محتاج است که موافق مواد علیحده با دولت ایران داده و بتصویب مجلس شورای ملی برسد) بعد تبصره های سه گانه نوشته شود.

ابراهیم زنجانی
نایب رئیس - ماده چهاردهم مطرح است.

سهام السلطان - موقع گذشته است.

(بطور همه از طرف بعضی از نمایندگان - موقع گذشته است.)

نایب رئیس - حالا که بیل آقایان است جلسه را ختم میکنم دستور فردا اولاً شور در لایحه امتیاز نطق ثانیاً لایحه گل سرخ ثالثاً مذاکره در بودجه عدلیه اگر وقت باشد.

آقای ارباب کیخسرو
(اجازه)

ارباب کیخسرو - اگر چه دیروز شاه زاده سلیمان میرزا راجع بودجه اظهار کردند و بنده هم اجازه خواسته بودم که عرض کنم نوبت بنده نرسید ولی حالاً عرض میکنم بنده نمی دانم این بودجه های امساله کی تکلیفش معین می شود و برای کسی خواهد بود.

بنده نمی دانم وزارت امور خارجه با مامورین جدید و قدیم خودش چه می کنند مثلاً یک ژنرال کنسولی را که می خواهند به هند بفرستند بازنگارند یا بگذارند بودجه ها چه خواهد بود یکی دیگر راجع با رومیه ها باز تکرار میکنم بالانکه در ۲ جلسه پیش سؤال کردم و از طرف کمیسیون کسی بیننده جواب نداد آیا نظر دولت را که در کسب نظر مستشار خواسته بودند خواسته شد یا نه؟ و کی این لایحه بمجلس خواهد آمد؟ استدعا دارم اینکار را زودتر بگذرانید که نوشداروی بعد از مرگ نباشد.

نایب رئیس - آقای محمد ولسی میرزا
(اجازه)

محمد ولسی میرزا - بنده در جلسه گذشته هم اجازه خواسته بودم در اول جلسه متذکر شدم در اینجا که نمایندگان آذربایجان

که بالاخص و وظیفه آنها تعقیب این مسئله است مخصوصاً مذاکراتی با وزیر مالیه کرده اند و قرار شده است که مجلسی در دربار بکنند و رئیس مالیه هم حضور داشته باشد و یک ملاحظاتی در اینکار بکنند ولی غفلت از طرف وزیر مالیه شده است که تا کنون وقت معین نکرده اند.

نایب رئیس - آقای محقق العلماء
(اجازه)

محقق العلماء - زیاده از یکسال است که قانون انتخابات در کمیسیون جدید نظر معطل شده حالاً هم که ۲ ماه است این قانون بیرون آمده هر روز بیک وسایلی عقب می افتد بنده استدعا دارم جزء دستور شود. اگر مجلس و آقایان نظری دارند هر کدام از این مواد را می خواهند عقب بیاورند بعد از آنکه بمجلس آمده ما هم حاضریم که عقب بیفتد.

نایب رئیس - اگر مخالفی نیست جزء دستور شود.

فتح الدوله - بنده مخالفم
نایب رئیس - بفرمائید
(همه از طرف نمایندگان)

فتح الدوله - اگر آقایان فرمایشی دارند بفرمائید بعد بنده عرض کنم.

آقایان حق ندارند در مجلس شورای ملی هیچکس راهو کنید قانون انتخابات جز دستور بود نمی دانم از طرف کدام یکی از آقایان بود که پیش نهادی شد و قرار شد که یک نماینده گانی از فرا کسیونها انتخاب شوند و به نشینند مذاکره کنند و یک وحدت نظری که حاصل شد بمجلس بیاورند و بنده عقیده ام این است پیش نهادی که بمجلس داده اند از همان قرار عمل کنند در فرا کسیونها بایشینند مذاکره کنند وحدت نظر حاصل شد جز دستور شود.

نایب رئیس - چون عده برای مذاکرات کافی نیست جلسه ختم میشود.
(مجلس یک ربع بعد از ظهر ختم شد.)

رئیس مجلس مؤتمن الملک
جلسه بیست و ششم
صورت مشروح مجلس - یوم پنجشنبه بیستم برج - ۱۳۰۱ برابر بیست و سوم شهر جمادی الاولی ۱۳۴۱

مجلس تقریباً دو ساعت قبل از ظهر به ریاست آقای مدرس نایب رئیس تشکیل گردید.

(صورت مجلس یوم چهارشنبه نوزدهم برج جدی را آقای امیرناصر قرائت نمودند)

نایب رئیس - در صورت مجلس فرمایشی نیست؟ آقای تدین
(اجازه)

تدین - بنده در صورت مجلس عرضی ندارم قبل از دخول در دستور عرضی دارم نایب رئیس - آقای محقق العلماء
(اجازه)

محقق العلماء - عرض بنده راجع به دستورات
نایب رئیس - آقای محمدولی میرزا
(اجازه)

محمد ولی میرزا - در صورت مجلس عرضی ندارم
نایب رئیس - پس در صورت مجلس فرمایشی نیست؟
(گفته شد خیر)

نایب رئیس - صورت مجلس تصویب شد. آقای تدین
(اجازه)

تدین - بعضی مطالب است که باید قبل از دخول در دستور بعرض مجلس برسانم
نایب رئیس - عرض کردم بفرمائید تدین - نظر باینکه در باره موضوعات از هیئت دولت سؤالاتی کردیم و جواب نداده اند وقتی بعضی از آقایان در مجلس از رئیس محترم دولت سؤالاتی کردند و ایشان بهیچ وجه اعتنائی نکردند و ابداً جوابی ندادند چند موضوع است که می خواهم بعرض آقایان نمایندگان محترم برسانم و ضمناً خاطر عامه هم از جریانات و حوادث مستحضر شود و البته حکومتش با خود مجلس و با افکار عمومی است.

موضوع اول راجع بنظمیه است در دو هفته قبل بنده اطلاع دادند که یک سر قتی در بازار اتفاق افتاده است و یک نفر در نظر نظمیه مظنون واقع شده است و آن شخص مظنون را بنظمیه جلب میکنند و برای تکمیل استنصافات شعبه تأمینات نظمیه عیال آن شخص متهم و مادر و دو خواهرش را هم جلب میکند و در موقعی که از مادر و دو خواهر آن شخص استنطاق میکنند چیزی معلوم نمیشود امر بجس آنها میکنند تا ساعت هفت از شب گذشته دو خواهر و مادر آن شخص در نظمیه مجبوس میشوند تا اینکه خبر آقای حاج آقا جمال الدین مجتهد میرسد و ایشان شرحی بنظمیه مرقوم میفرمایند که نگاه داشتن زن در نظمیه صورت خوشی ندارد بعد از وصول مرقومه ایشان آن دو خواهر که هر دو دختر بودند مستخلص می شوند ولی قبل از رسیدن مرقومه ایشان به نظمیه به مادر این شخص متهم که حامله بوده است در حین استنطاق صدمه میزنند و چسبون استنکاف از جواب دادن می کند شروع به کتک زدن بان زن حامله میکنند بدرجه که صدمات شدیدی به جنین یعنی طفلی که در شکمش بوده است وارد میشود خود آن زن ضعیف و غش میکند در نتیجه این صنف و غش نظمیه مجبور می شود او را خانه اش بفرستد بنده فردای آن روز که از این قضایا مستحضر شدم و پدر شخص متهم بمن اطلاع داد به منصور الملک که آمده بود به مجلس اظهار کردم که می خواهم در این موضوع از شما سؤالی بکنم آیا حاضر هستید؟ گفتند امروز را بمن مهلت بدهید تا از نظمیه اطلاعاتی در این خصوص

بدهید تا از نظمیه اطلاعاتی در این خصوص

تهیه کنم بعد برای جواب حاضر می‌شوم.
از نظمی که استعلام کرده بودند
نظمی کتباً راجع به قضیه سرقت و حبس
این زنها ووصول مرقومه حاج آقا جمال
الدین مجتهد اشاره می‌کند و راپورت
میده حتی تصریح می‌کند که مادرشخص
متهم راهم حبس کردیم ولی بعد مستخلص
کردیم اما در موضوع کتک زدن بان
زن اظهاری نمیکنند تا اینکه پریروز
پدرشخص متهم بمن اطلاع داد که در اثر
کتکهاییکه درنظمی باین زن زده اند طفل
سقط میشود درحالتیکه در شکم مادرش
مردم بوده است و با وضع عجیبی خارج
میشود مادرش هم همینطور با يك حال
بدی مرض افتاده است و احتمال قوی می‌رود
که تلف بشود.
بنده درموضوع سرقت هیچ وارد
نمیشوم برای اینکه وقتی معلوم شد شخص
سارق است حتماً باید مجازات شود هر کس
میخواهد باشد ولی آیا سابقه دارد که در
موقع استنطاق آنهم از زن کتک بزنند ؟
بکنفرانسه راست و یکی از ست
چپ ؟ و آنقدر به پهلواش بزنند که قتل طافه
واقع شود ؟ !
نجات - چرا زمان محمد علیشاه همچو
کاری اتفاق افتاد.
تدین - و این اطلاعاتیکه بعرض آقایان
میرسانم کاملاً صحیح است هر کدام آقایان
که شبهه داشته باشند تحقیق بفرمایند الان
هم آن زن بیچاره در بستر ناخوشی افتاده
است بنده نمیدانم بچه شکل میشود این
مسئله را جبران کرد ؟
آیا باید این مسئله را جدا تعقیب
کرد و اشخاصیکه مرتکب این جنایت و قتل
شده اند مجازات شدید بشوند یا نه ؟
حکومت آنرا واگذار میکنم بافکار
عامه .
دوم موضوع رئیس نظمی وستند اهل
است .
بخاطر آقایان محترم می‌آورم که در
چند ماه قبل بنده سؤالی از وزارت داخله
راجع باوردن کتکات و ستند اهل تأمین
کردم الان هم چندین ماه است که کتکات
این شخص تمام شده است و بدون کتکات
این آدم رئیس نظمی طهران بلکه رئیس
نظمی ایران است .
آیا مطابق کدام يك از قوانینی که
ما داریم و مطابق کدام سابقه بکنفرانروایی
که می‌خواهد ست ریاست داشته باشد
جائز باشد بدون کتکات مصوبه مجلس ریاست
کند و همان حقوقی را که در کتکات سابقش
بوده است یا چیزهای دیگر بگیرد ؟
آقای منصورالملک درهمین مجلس
به بنده جواب دادند که عقرب کتکاتش به
مجلس می‌آید از آن تاریخ تا حالا که سه
چهارماه بلکه بیشتر است هنوز کتکات این
شخص را به مجلس نیاورده اند و این شخص

بدون کتکات و برخلاف قانون مشغول کار
است
شیخ الاسلام اصفاغاهی مگر باقی دیگرشان
کتکات دارند ؟
تدین - هیچ منافی نیست عدو دیگری
هم باشند ؛ عجالتاً منظور نظر بنده این است
و تصور میکنم این وضعیت خوب نباشد و
ابداً مانعی هم در آوردن کتکات این شخص
به مجلس نبوده است علی ای حال بودن
وستند اهل امروز در نظمی با ست ریاست نظمی
برخلاف قانون است اگر امروز يك خطاهائی
بکنند مطابق چه چیز میشود با آن رفتار
کرد ؟
این هم یکی از موضوعات مهمه است
که تا کنون ترتیب اثر باو داده نشده
است .
سوم موضوع جراند است .
خاطر آقایان خوب مستحضراست که
با آنهمه طول و تفصیل قانون هیئت منصفه
موقتی از مجلس گذشت و از آن تاریخی که
قانون هیئت منصفه از مجلس گذشته است تا
بعال چندین روزنامه بدون محاکمه توفیق
شده است .
بنده طرفدار روزنامه که بخواهد فحش
بدهد بدبگوید و تهمت و افترا بزند هیچ
نیستم و هیچکس هم نیستم
(بعضی گفتند صحیح است)
تدین - بنده مستعد هستم هر روز -
نامه هر مطلبی که مینویسد بهر کس که
برمیخورد محاکمه بشود و نتیجه محاکمه
بموقع اجرا گذاشته شود .
(صحیح است)
این يك اصل عمومی است که باید
بموقع اجرا گذاشته شود .
اما در موقعی که يك قانون هیئت
منصفه از همین مجلس گذشته است
و خود مارای دادیم بچه منطق و فلسفه ما
می‌توانیم خود را راضی کنیم که بدون مراجعه
این اشخاص بمعکمه و بدون محاکمه و
بدون بودن يك مجوز قانونی جرایم توفیق
بشوند .
بنده اینجا اظهار خشنودی نمی‌کنم
که این جرایم بر علیه دولت چیز نوشته اند
بنده این نظر را ندارم بر علیه هر کس چیز
بنویسند در نظر بنده یکسان است ولی بعد
از گذشتن این قانون بودن محکمه هیئت
منصفه آیا بچه فرقی کرده است با آنوقتی
که متعذر بودند که محکمه منصفه نیست
روز نامه شفق سرخ و اقدام توفیق
شده است
سه روزنامه هم درهمین هفته توفیق شد
که روزنامه گلشن و سروش و کردار است
روزنامه سروش را که یکماه است صاحبش
اشاعه نداده است دیروز توفیق کرده اند
و التزام گرفته اند که نباید روزنامه اش را
انتشار بدهد این است وضعیت ما اینجا
سؤال می‌کنیم

ولی جواب نمیدهند و تصور می‌کنم
این بی اعتنائی دولت يك مدرک صحیحی نداشته
باشد و شاید هم این مدرک باشد که آقای
حایری زاده در موقع خطاب تصریح با سم
کردند و گفتند آقای قوام السلطنه و رئیس
الوزراء نگفتند ولی اینجا نباید چیزهایی
باشد که علت بی اعتنائی در دادن جواب
باشد علی ای حال مسائل هر کس باشد
خواه موافق خواه مخالف باید بجواب داد
این بود وضعیت که بعرض مجلس
رساندم و بنده معتقدم که روزنامه نگاروقتی
برخلاف قانون چیزی نوشت باید محاکمه
بشود و قبل از محاکمه و بدون مجوز قانونی
چون امپدواری بود که در مجلس علنی
زبان نشان کنیم در موقع ختم جلسه یا اول
جلسه تشریف بیاورند و این کمیسیون را
انتخاب کنند و آقای دستغیب راهم امروز
زبان نشان کردیم و حالا استدعا می‌شود که
اگر آقایان میخواهند این مسئله زودتر
بگذرد باید بیخشد جسارت می‌کنم لفظاً
اظهار مرحمت بفرمایند پس از آنکه جلسه
تمام شد نمایندگان فرا کسیونها چند دقیقه
در اطاق تنفس تشریف بیاورند و این کار را
تمام نمایند و محتاج برای نیست
نایب رئیس - آقای آصف
الممالک .
(اجازه)
محقق العلماء - خواستم عرض کنم که
دیروز آقایان تشریف بردند می‌خواستم
راجع بقانون انتخابات عرضی بکنم ولی
مجلس از اکثریت افتاد لهذا باز امروز
تجدید بعرض می‌کنم که در این قانون انتخابات
جدید دوسه ماده لازم است بگذرد خواهش
و تقاضا میکنم که آقایان همراهی
بفرمایند این قانون جدید به مجلس بیاید
(جمعی گفتند صحیح است)
نایب رئیس - رأی می‌گیریم در
این باب
آقای سیدفاضل - آقا دستور امروز
ثابت است لازم برای نیست
نایب رئیس - آقای شاهزاده در
پیشنهاد آقای محقق العلماء فرمایشی
دارید ؟
محمد هاشم میرزا - بنده را
میفرمائید یا شاهزاده سلیمان میرزا ؟
نایب رئیس - هر دو تان شاهزاده
هستید هر کدام فرمایشی دارید بفرمائید تعارف
لازم ندارد
سلیمان میرزا - عرض میکنم تکلیف
فرمایشی که آقای محقق العلماء فرمودند
مبین شده و محتاج برای نیست دیروز هم باز
در همین زمینه بنده و آقای آصف الممالک
و آقای محمد هاشم میرزا سؤال کردیم و
بالاخره اینطور فرار شد که يك کمیسویی
از فرا کسیونها معین بشود
(همه به بین نمایندگان)
سلیمان میرزا - خوب است آقایان
حوصله داشته باشند مبتدی را که شنیدند
خبرش راهم بشنوند بعد هر فرمایشی که دارند
بفرمایند
عرض کردم فرار شد يك کمیسویی از
فرا کسیونها تشکیل بشود و موادی که جدیداً
بقانون انتخابات ضمیمه شده است تحت نظر
قرار بدهند و مذاکرات طولانی که در مجلس

نبود در همان کمیسیون گفته شود و مطلبها
يك دقت کامل و تقریباً با يك وحدت
نظری به مجلس بیاید و با يك مذاکرات جزئی
بگذرد و توضیحات در خارج داده شود و
دیروز عصر بیاورند نمایندگان حاضر بشوند
متأسفانه آقای محقق العلماء که خودشان
امروز پیشنهاد سؤال کردند تشریف نیاورند
و نماینده عدو بیطرفها را هم زیارت نکردیم
و بنده و آقای آصف الممالک و محمد هاشم
میرزا تا يك ساعت و نیم از شب رفته منتظر
بودیم ولی متأسفانه موفق بشرفیابی خدمت
آقایان نشدیم و قرار بر این شد که امروز
چون امپدواری بود که در مجلس علنی
زبان نشان کنیم در موقع ختم جلسه یا اول
جلسه تشریف بیاورند و این کمیسیون را
انتخاب کنند و آقای دستغیب راهم امروز
زبان نشان کردیم و حالا استدعا می‌شود که
اگر آقایان میخواهند این مسئله زودتر
بگذرد باید بیخشد جسارت می‌کنم لفظاً
اظهار مرحمت بفرمایند پس از آنکه جلسه
تمام شد نمایندگان فرا کسیونها چند دقیقه
در اطاق تنفس تشریف بیاورند و این کار را
تمام نمایند و محتاج برای نیست
نایب رئیس - آقای آصف
الممالک .
(اجازه)
محقق العلماء - خواستم عرض کنم که
دیروز آقایان تشریف بردند می‌خواستم
راجع بقانون انتخابات عرضی بکنم ولی
مجلس از اکثریت افتاد لهذا باز امروز
تجدید بعرض می‌کنم که در این قانون انتخابات
جدید دوسه ماده لازم است بگذرد خواهش
و تقاضا میکنم که آقایان همراهی
بفرمایند این قانون جدید به مجلس بیاید
(جمعی گفتند صحیح است)
نایب رئیس - رأی می‌گیریم در
این باب
آقای سیدفاضل - آقا دستور امروز
ثابت است لازم برای نیست
نایب رئیس - آقای شاهزاده در
پیشنهاد آقای محقق العلماء فرمایشی
دارید ؟
محمد هاشم میرزا - بنده را
میفرمائید یا شاهزاده سلیمان میرزا ؟
نایب رئیس - هر دو تان شاهزاده
هستید هر کدام فرمایشی دارید بفرمائید تعارف
لازم ندارد
سلیمان میرزا - عرض میکنم تکلیف
فرمایشی که آقای محقق العلماء فرمودند
مبین شده و محتاج برای نیست دیروز هم باز
در همین زمینه بنده و آقای آصف الممالک
و آقای محمد هاشم میرزا سؤال کردیم و
بالاخره اینطور فرار شد که يك کمیسویی
از فرا کسیونها معین بشود
(همه به بین نمایندگان)
سلیمان میرزا - خوب است آقایان
حوصله داشته باشند مبتدی را که شنیدند
خبرش راهم بشنوند بعد هر فرمایشی که دارند
بفرمایند
عرض کردم فرار شد يك کمیسویی از
فرا کسیونها تشکیل بشود و موادی که جدیداً
بقانون انتخابات ضمیمه شده است تحت نظر
قرار بدهند و مذاکرات طولانی که در مجلس

بعضی از نمایندگان اینطور نیست باید
مذاکره بشود
نجات - بنده حقیقتاً عرض میکنم
و مقصود این نیست که کسی در خارج خوشش
بیاید بیایند با عرض میکنم این قانون با
وجود این کابینه نخواهد گذشت
حاج میرزا عبدالوهاب -
آقایان سیاست شخصی است و ابداً همچو
چیزی نیست
نجات - آقای حاج میرزا عبدالوهاب
سیاست شخصی شما دارید بنده بنده يك حقیقی
را عرض کردم
نایب رئیس - (خطاب با آقای نجات)
پیشنهاد بفرمائید که این مسئله از دستور
خارج شود تارای بگیریم
محمد هاشم میرزا - بنده میخواهم
جواب آقای نجات را عرض کنم
نایب رئیس - آقا جواب ندارد
محمد هاشم میرزا - بسیار خوب
حالا که میفرمایند جواب ندارد عرضی
ندارم .
نایب رئیس - صحبت داشتن قبل از
دستور مرسوم بود ولی يك اطلاعی هم قبلاً
باید داده شود والا تا دستور مطرح میشود
هر کس يك چیزی یادش می‌آید میخواهد
مذاکره کند و آقای تدین هم که خودشان
اهل خبره بودند این مسئله را فراموش
فرمودند و قبلاً اطلاع ندادند
معهدا پیشنهاد کنید تارای بگیریم
نجات - پیشنهاد لازم ندارد يك
حقیقی را عرض کردم دیگر خودتان بهتر
میدانند .
نایب رئیس - پس خوب است داخل
در دستور بشویم
قلدین - بنده میخواهم مطلبی عرض
کنم چون اعتراض بنده شد
نایب رئیس - آقای سلیمان میرزا
فرمایشی دارید
سلیمان میرزا - بلی سؤال دارم
نایب رئیس - از کی سؤال دارید
سلیمان میرزا - از تارای رئیس که
فلا صدنلی ریاست را اشغال کرده اند
نایب رئیس - بفرمائید
سلیمان میرزا - بنده در ترتیب
انتظام و اداره مجلس شورای ملی متحیرم که
چه وضعی است
ما اینجا قرار گذاشتیم که هفته دوروز
در مسائل بودجه مذاکره کنیم آقایانی که
میگویند نفت نفت خوب چیزی است بوش
کله هارتر کاند دنیا راهم آتش زده فایده اش
هم بهر کس میرسد باید برسد اما آیا باید
بود به مملکت راهم گذراندیانه اجزاء ادارات
را تا کی باید با تکلیف و سرگردان گذاشت
مثل این کاغذهایی که هر روز بین میرسد که از
سرما مردم از گرسنگی تلف شدیم می
نفتی نفت آخر در هر چیزی افراط خوب

نیست ببا بود دوروز
لوايح قانونی بگذرد ۲ روز بودجه يك
روز هم که شده باشد مسائل متفرقه از قبیل سئوالات
و غیره معر مندا کرده بشود آخر ما باین ترتیب
چطور از حق و کالتمان استفاده کنیم ؟
بسؤال که جواب نمی‌دهند آخر
جلسه که میشود آقای وزیر با کمال متانت
از فرعون و شداد فرزند تر از مجلس بیرون
میروند و وقتی هم در مجلس تشریف دارند
مثل مجسمه های ابو الهول اینجا نشسته
اند و ابداً جواب نمی‌دهند این است استفاده
ما از حقوق و کالت و حفظ حقوق و کلین
ما ؟ وقتی که در نظمی صحبت می‌شود
اهمیت نمی‌دهند وقتی میگوئیم مردم دارند
از ظلم و تعدی می‌برند هیچ جواب نمیدهند
وزیر هم با کمال متانت بلند می‌شود و می‌رود
البته چه غم دارد از گریه کاروان مثل
طالوس مست در اتومبیل می‌نشیند نهار
نهار و شام هم حاضر بیخشان هم گرم بیست
سی تا هم بالا پوش دارد و اجزاء ادارات از
گرسنگی و بیچارگی می‌میرند و آقای بیخشده متش
۲۴ هزار تومان حواله بانک می‌دهد بهر
کس دلشان میخواهد از خزانه مملکت می
بخشد .
ما که اینجا نشسته ایم و وکیل
ملت هستیم مسؤل مالیه مملکت هستیم چگونه
حفظ وظیفه مان را می‌توانیم بکنیم اگر از راه
سی تا هم بالا پوش دارد و اجزاء ادارات از
گرسنگی و بیچارگی می‌میرند و آقای بیخشده متش
۲۴ هزار تومان حواله بانک می‌دهد بهر
کس دلشان میخواهد از خزانه مملکت می
بخشد .
ما که اینجا نشسته ایم و وکیل
ملت هستیم مسؤل مالیه مملکت هستیم چگونه
حفظ وظیفه مان را می‌توانیم بکنیم اگر از راه
سؤال است که جواب نمی‌دهند اگر استیضاح
است که باید خنده عالی مقامی میفرمایند
که مسئله آوردن نمیتوانم دفاع کنم چون
اسباب روسفیدی است .
به به خیلی خوب اینهم استیضاح .
بعد از آنکه آقای وزیر اسناد استیضاحیه
را تصدیق میکنند معذک باز پولهائی مملکت
را بی جهت می‌بخشند و جواب سؤال راهم
نمیدهند البتة برای اعتماد هم یا شان داده شده
ولی باید مسئول است بالا اقل جا که روسفیدی
شد و باو اعمال خودشان باشد یا نه ؟
و قتیکه گفتگوی مالیه مملکت است
اینطور است که می‌بینید وقتی که گفتگوی امنیه
مملکت است همینطور بنده در بیست و
سوم اسد سؤال کردم که بایع روز بعدش
که بیست و چهارم بایست و پنجم است جواب
بدهند هنوز که سه ماه از آن تاریخ گذشته است
جواب نداده اند آنوقت بنده چگونه می
توانیم وظیفه خود را انجام بدهم و حفظ
حقوق موکلین خود را بکنم ؟
ما قانون را برای کی می‌نویسیم و
قانون برای چیست ؟
و قتیکه گفته می‌شود شما که قانون
هیئت منصفه را بپیل خودتان گذراندید و
خودتان قاضی محکمه معین میکنید همه چیز
در دست خودتان است دیگر چرا بدون محاکمه
و بی جهت روزنامه را توفیق میکنید و بی
قانونی میکنید ؟
وقتی يك کسی يك چیزی بنویسد که
بگوشه تلف یا بر بخورد یا بدشان بیاید آن
روزنامه را بدون جهت و بدون محاکمه

توقیف می‌کنند این که وضع مملکت
نیست ؟
بیچاره محمد علیشاه این کارها را
نکرد مردم با آن حرارت نمیدانند چه شد که
یکدفعه یخ کردند
آن مردم برای يك اشکال سلطنت
محمد علی میرزا را زدند حالا نمیدانند چه
قضایا در این مملکت اتفاق می‌افتد؟ ما کلای
این مملکت نمی‌توانیم داد مردم بدبخت
بیچاره را بگوش کسی برسانیم باین
ترتیب می‌خواهیم بنشینیم و قانون نفت
بنویسیم .
چه شده است که سایر قوانینی که
گذشته است این اندازه محترم نیست و قانون
نفت این قدر مفید و محترم شده است بنده
صاف و ساده میگویم باین ترتیب قانون نفت
هیچ فایده ندارد ؟
من رئیس کمیسیون خارجه هستم و در
همان کمیسیون يك تلگرافی راجع به صدو
پنجاه هزار دلار خواندم اگر چنانچه مقصود
از تسریع این امر این فایده است که علانی
تلگراف کرده و در کمیسیون خواندم اینقدر
عجله لازم ندارد و الا باید بودجه های هذله السنه
را بگذرانیم که اعضای ادارات در این آخر
سال قدری راحت بشوند .
ما باید حالا بودجه سال بعد را بنویسیم
سال بعد که ما نیستیم ولی حالا که وکیل
هستیم و مجلس شورای ملی هم هست این است
سؤال است که جواب نمی‌دهند اگر استیضاح
است که باید خنده عالی مقامی میفرمایند
که مسئله آوردن نمیتوانم دفاع کنم چون
اسباب روسفیدی است .
به به خیلی خوب اینهم استیضاح .
بعد از آنکه آقای وزیر اسناد استیضاحیه
را تصدیق میکنند معذک باز پولهائی مملکت
را بی جهت می‌بخشند و جواب سؤال راهم
نمیدهند البتة برای اعتماد هم یا شان داده شده
ولی باید مسئول است بالا اقل جا که روسفیدی
شد و باو اعمال خودشان باشد یا نه ؟
و قتیکه گفتگوی مالیه مملکت است
اینطور است که می‌بینید وقتی که گفتگوی امنیه
مملکت است همینطور بنده در بیست و
سوم اسد سؤال کردم که بایع روز بعدش
که بیست و چهارم بایست و پنجم است جواب
بدهند هنوز که سه ماه از آن تاریخ گذشته است
جواب نداده اند آنوقت بنده چگونه می
توانیم وظیفه خود را انجام بدهم و حفظ
حقوق موکلین خود را بکنم ؟
ما قانون را برای کی می‌نویسیم و
قانون برای چیست ؟
و قتیکه گفته می‌شود شما که قانون
هیئت منصفه را بپیل خودتان گذراندید و
خودتان قاضی محکمه معین میکنید همه چیز
در دست خودتان است دیگر چرا بدون محاکمه
و بی جهت روزنامه را توفیق میکنید و بی
قانونی میکنید ؟
وقتی يك کسی يك چیزی بنویسد که
بگوشه تلف یا بر بخورد یا بدشان بیاید آن
روزنامه را بدون جهت و بدون محاکمه

نفت . آخر چه چیز است ؟ چون صد و پنجاه
هزار دلار باقی رئیس الوزراء حق دلای
میرسد . . .
سهام السلطان - نظر موافقین این
نیست .
سلیمان میرزا - بلی میدانم نظر موافقین
این نیست من و کلای عرض نمیکنم البتة نظریه
آقایان و کلای من و مقدس است ولی تلگراف
یکصد و پنجاه هزار دلار در کمیسیون خارجه
حاضر است که بنده رئیس آن کمیسیون هستم
و عین تلگراف هم الان در کمیسیون حاضر است
آقای محمد هاشم میرزا خواهش
میکنم همه نفرمائید تأمل بفرمائید تلگراف
علانی درموضوع یکصد و پنجاه هزار دلار
و درموضوع یا زنده هزار دلار و شتر راجع
بمسئله نفت در کمیسیون خارجه هست ممکن
است ملاحظه بفرمائید و البتة آقایانیکه
میگویند نفت جزو دستور شود این نظریه را
ندارند و بآنجا جسارت نمیکنم من نمیگویم
یا رو کجاست چطور می‌آید من نمیگویم
تلگرافی در کمیسیون خارجه بان شرحیکه
عرض کردم موجود است حالا آقایان تکلیف
آنرا معین کنند و همچنین شکایتهائی که
از مردم بتوسط بنده میرسد همه طول کلام
برای اینست که جرم مطابق نظام نامه برای
جواب حاضر نمیشوند و اگر هم حاضر شدند
جواب نمیدهند رسیدگی هم نیست ظلم و تعدی
هم زیاد است بنده هرگز نمیخواهم که در
مسئله نفت در مجلس سبب حرارت بیوقعی
شده باشم و از همان آقایانیکه مدافعین کابینه
هستند بنام مردمی که در زیر فشارند استرحام
میکنم که ما هم وکیل هستیم و باید حفظ
حقوق موکلین خود را بکنیم و البتة آقایانی
که از کابینه دفاع میکنند بخواهند کابینه شان
اعمال خوب کرده باشد مردم راحت باشند
و چون این آقایان موافق با کابینه هستند مردم
کمتر باین آقایان اطلاع میدهند و بنده که
مخالف هستم بیشتر تلگراف میکنند این
است که بنده اطلاعات را بطور فهرست مرض
آقایان میرسانم که رسیدگی کنند اگر این
اطلاعات صحیح است بمرضشان برسند و اگر
نا صحیح است آنها را قانع کنند که دیگر
نگویند فقط این سؤالی است که من از آقای
نایب رئیس میکنم که فعلاً مقام ریاست را اشغال
کرده اند از ایشان سؤال میکنم مطلبی را که
بنده سؤال می‌کنم وزیر نباید جواب بدهد
و بعد از آنکه آمد بازم جواب نمیدهد آخر
يك وقتی من باید مطالب را بگویم يك وقتی
است در اول مجلس يك وقتی هم هست در
آخر جلسه اما در آخر جلسه که عده کافی نیست
و در اول جلسه هم که دستور مطرح مذاکره
است و بلا و بعد سابقاً گفته شده است که روز
پنجشنبه از برای مسائل متفرقه است حالا که
وزیر نیاید جواب بدهد ما فایده می‌شویم باینکه
همینطور بیاینم حرفان را بزنیم حالا هم آن
روز پنجشنبه را میخواهند از ما بگیرند ما باید
بشکایات مردم رسیدگی کنیم و در این مسئله
همه شریک هستیم حالا هر چه می‌فرمائید
بفرمائید

فایب رئیس - درخصوص آن قسمتی که شاهزاده راجع بانظام مجلس فرمودند البته تصدیق میفرمائید که هر چه در روزهای داده شده جزء دستور باشد جزو دستور می شود امروز جنابعالی میفرمائید که چیز دیگر جزء دستور شود

(در این موقع آقای رئیس الوزراء بجلس حاضر گردیدند)

میرزا محمد دانتش - بنده تقاضا میکنم که آقای رئیس الوزراء در موضوع صدور پنجاه هزار دلار توضیحاتی بدهند که رفع سوء تفاهم بشود

فایب رئیس - و اما مسئله که فرمودند البته معلوم است که باید در اول جلسه و یا در آخر جلسه مطالبشان را بگویند لیکن بنده عرض میکنم مطلبی را که میخواستند بگویند مرسوم این بود که قبلاً يك اطلاعی می دادند لذا بی اطلاع نمیشود صحبت کرد.

رئیس الوزراء - بنده شنیدم يك مذاکرانی در غیاب من شده که بمن حق می دهد خیلی عصبانی شوم ولی حتی الامکان بر دباری و تحمل جواب می دهم اولاً فرمودند که بعضی سؤالاتی از من شده است و جواب او را با مرا وقت گذرانده ام بنده این را تکذیب میکنم مگر اینکه سؤالی از من بشود و جواب نخواهند و ه باش ما بگذرد مثل سؤال آقای حائری زاده دیگر سؤالی نشود نشد است که جواب عرض کنم اما در موضوع نظمی که فرمودند یکنوازی را در ضمن این که استنطاق میکردند کتک زده اند وسطاً چنین شده است بنده هیچ تصور نمیکند که این اتفاق برای نظمی طهران واقع شده باشد بجهت اینکه نظمی طهران یک نظمی مرتبی است منگ بطور قطع از این مطالب اطلاع ندارم و میتوانم تکذیب بکنم و در این باب تحقیق میکنم و بعد جواب میدهم و اگر یک همچو چیزی واقع شده است ...

فیوضات - در نظمی تبریز بدتر از این ترتیب میشود .

رئیس الوزراء - شما نظمی طهران را سؤال کردید بنده هم نظمی طهران را عرض کردم و راجع بموضوع جرایم که بدون معاکه توقیف میشوند بنده عرض میکنم که من مجری قانون هستم و وقتی که مجلس بیک قانونی را در دست من گذاشت مجبورم آن قانون را ارا کند و جرایمی که توقیف شده است بموجب قانون بوده است و در اینجا حاضر هستم که مدلل کنم بر خلاف قانون نبوده است مطابق ماده ۴۹ قانون مطبوعات اداره پلیس مکلف است این کار را بکند و بعد بمعکم صالحه ارجاع کند دیگر اینکه میگویند صد پنجاه هزار دلار بمن حق دلالتی نفت داده می شود و اینطور میگویند

فایب رئیس - (اجازه)

تدین - بنده قبلاً اجازته خواسته بودم .

فایب رئیس - چون در موضوع اظهارات شاهزاده نظریه است ولی خواهش مندم با کمال ملایمت بفرمائید البته در مجلس شورای ملی هر کس حق دارد بیانات خودش را اظهار کند لیکن با کمال ملایمت و بسا قاعده البته سؤال است جواب است صحبت

که در کمیسیون خارجه تلگرافی در دست دارند و حتی شنیده ام که نمره تلگراف را هم فرموده اند بنده عرض میکنم جناب تکذیب میکنم اجازه نطق نخواهند بنده حاضر می جواب بدهم بنده میگویم بی شرف است آن کسی که حق دلالتی بگیرد و بی شرف است آن کسی که بخواهد از این امتیاز استفاده بکند یا نفعی ببرد اینکه ما میگویم امتیاز نطق بگردد برای خیر و صلاح مملکت است و آن کسانی که نمیگذارند اینکار بگردد از برای صرفه و خیر و نفع مملکت کنار نمیکند . . .

(همه هم بین نمایندگان)

سلیمان میرزا - سر که چر نمیگوید توهین میکند بی شرف است . خائن است دزد است . دروغ میگوید .

حائری زاده - باز این بی شرف خائن آمده است عرض اندام میکند از او سؤال کرده ایم حاشا کرده جواب نداده حالاهم دروغ میگوید .

آقا سید یعقوب - آقا آقا . . . (داد و فریاد و همه زیاد - صدای زنک نایب رئیس)

فایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب نظامنامه در مجلس است باید بر طبق نظامنامه هر فرمایشی دارید بفرمائید .

سلیمان میرزا - رئیس الوزراء باید جواب سؤالاتی از من شده است و جواب او را با مرا وقت گذرانده ام بنده این را تکذیب میکنم مگر اینکه سؤالی از من بشود و جواب نخواهند و ه باش ما بگذرد مثل سؤال آقای حائری زاده دیگر سؤالی نشود نشد است که جواب عرض کنم اما در موضوع نظمی که فرمودند یکنوازی را در ضمن این که استنطاق میکردند کتک زده اند وسطاً چنین شده است بنده هیچ تصور نمیکند که این اتفاق برای نظمی طهران واقع شده باشد بجهت اینکه نظمی طهران یک نظمی مرتبی است منگ بطور قطع از این مطالب اطلاع ندارم و میتوانم تکذیب بکنم و در این باب تحقیق میکنم و بعد جواب میدهم و اگر یک همچو چیزی واقع شده است ...

فایب رئیس - (اجازه)

تدین - بنده قبلاً اجازته خواسته بودم .

فایب رئیس - چون در موضوع اظهارات شاهزاده نظریه است ولی خواهش مندم با کمال ملایمت بفرمائید البته در مجلس شورای ملی هر کس حق دارد بیانات خودش را اظهار کند لیکن با کمال ملایمت و بسا قاعده البته سؤال است جواب است صحبت

نه من بشما بگویم غرض دارید پول میگیرید نه شما بگوئید من برخلاف مصالح مملکت حرف میزنم

بنده در کمیسیون نفت بودم و در دوسه جلسه اول حاضر شده ام کتاره گیری شوم راجع بنظمی آقای رئیس الوزراء فرمودند تکذیب میکنم و بعد تحقیق میکنم بنده عرض میکنم بی مأخذ حرف نباید زد و بصرف تکذیب کافی نیست بنده شخص را آن نشان می دهم خانه اش را نشان میدهم بکنفر مطئن را بفرستید و آنصغیه بدبخت را در توی رختخواب ببینند این دیگر تکذیب ندارد باید گفت اطلاعی ندارم و بعد تحقیق میکنم قسمت دوم سؤال میکنم علت نیاوردن کترات و ستد اهل بمجلس چیست در صورتیکه ۸ ماه است کترات اوتام شده است .

قسمت سوم این است که عرض میکنم میگویند مطابق ماده ۴۷ قانون مطبوعات تأمینات جرایم را توقیف کرده است چرا بعد جلب بمعکم شده است شفق سرخ تقریباً یک ماه است توقیف است اقدام همچنین و هکنذا روزنامه های دیگر بملاوه این طور نیست که میفرمایند بنده هم قانون را خوانده ام بنده خواه مخالف بودم و با شما موافق باشم دولتی که يك اکثریت را در پشت سر خودش دارد . . .

حائری زاده - داشته است حالاندر تدین - مادام که آن دولت يك اکثریتی دارد که پشتیبان او است آن دولت محترم است برای اینکه حاکم علی الاطلاق در حکومت ملی اکثریت است من در عین اینکه مخالف هستم وقتی با ایشان خطاب می کنیم آقای رئیس الوزراء میگویم . نظر شخصی و غرضی ندارم

بنده میگویم وضعیت این است و اینکه میفرمائید نظمی منظم است متأسفانه عرض میکنم خیلی بد است و نباید حرف را اینطور بزنند . بازم برای مصالح مملکت بنده در اینجا بعضی مسائل را نمیگویم و لسی اگر يك کمیسیون یا يك جلسه خصوصی تشکیل بشود که خود آقای رئیس الوزراء تشریف داشته باشند بنده يك رشته اسناد با ایشان ارائه میدهم که تصدیق کنند وضعیت رئیس نظمی و ستد اهل بسیار بد است ولی عجاله کف نفس میکنم و از اظهار ادله و مطالب خودداری میکنم برای اینکه مبادا برای جامعه ایران علنی شدنش مضرب باشد بنده نظر شخصی ندارم میفرمائید اشخاصی که مخالف جزو دستور شدن با مسئله نفت هستند نظر خیر خواهی مملکت را ندارند این يك عقیده است .

مملکت مشروطه است و آزادی عقیده هم یکی از ارکان آنست بنده عقیده خود را باید آزادانه بگویم و شما یا موافقین نفت آزادانه با دلیل و منطق و فلسفه جواب مرا بدهید در ضمن صحبت نه بنده باید نشی بزنم نه شاهو بکنید

تدین - اجازه بدهید حرفم را بزنم عجب گیری کردم بنده که آقا جان اول گفتن آقایان اکثریت قربانتان بروم شما محترم هستید شما حاکم هستید وقتی هم که من جزء اکثریت بشوم حاکم بر شما خواهم بود اینها دعواندارد .

عجب مسئله غریبی است . نسبت به نفت همان طور که عرض کردم در این هبیتی که هستم تمام عقیده شان این است و بنده از روز اول در آن جلسه خصوصی که اسمش را بنده جلسه خفه کن گذاشتم بنده موافق بوده ام بجهت اینکه در پنج دقیقه خواستم يك کارهایی بکنیم بعد دیدیم آن کارها غلط بود بعد در موقع تفسیر آن ماده که مجلس رأی داد بنده جزء موافقین رفقای بنده ام که

اگر این نفت بروق مصالح مملکت ایران امتیازش داده بشود بيك کیمانی امریکائی که مجلس تصدیق کند بنده موافقم و اگر غیر از این باشد بهتر این است که این کتچ در زیر خاک بماند

پس بنابراین عقیده بنده را ترور نیزه نکنید و کلمات را بر خلاف واقع جلوه ندهید . حقیقت همین بود که عرض کردم اما اگر میفرمائید با آن مواد طولانی کسی حرف نزند این يك موضوعی است که محتاج به شور نیست از اول بیاورید محترمانه روی میز آقای رئیس بگذارید و تمام شود پس بنابراین مخالفت بنده یا مخالفت دیگری از نقطه نظر فرعی است نه اصلی و از این که گذشتم بيكی از وظایف اولیه مجلس شورای ملی مسئله مالیه و بودجه مملکت است دوره ما به آخر میرسد اگر خوب کردیم به آخر میرسد و اگر خردای نخواسته بدیم کردیم به آخر میرسد بعد هم اختیار انتخاب بعقیده بنده کاملاً با مردم است از هر کس راضی باشند او را انتخاب خواهند کرد از هر کس که او را تصدیق و خدمتگذار خود بدانند انتخاب خواهند کرد و از هر کس هم راضی نباشند انتخاب نمیکند بنابراین مسئله بودجه بيكی از مسائل مهمه است آبا واقعاً شایسته هست يك دوره دو ساله بر مجلس بگذرد و تصویب يك بودجه موفق نشود و لولوا نقت؟

اینهمه صحیح نیست خیلی خوب بودجه سال آینده که هنوز نیامده بود به امسال هم بعقیده بنده در عین اینکه نقیصی داشت يك زمینه است برای بودجه های بعد متأسفانه يك بودجه اش تصویب شده که بودجه فلاح و تجارت و فواید عامه است و بيكی هم بودجه کابینه سلطنتی ولی بعد بودجه عدلیه برای انشاء يك ماده چند جلسه است مانده . . .

(گفته شد مخبر مرض است) تدین - عرض کردم علی داشته است بودجه وزارت داخله و خارجه چاپ نشده است .

بودجه وزارت معارف صدر و ذیلش معلوم نیست بودجه مالیه اصلاً نیامده بودجه وزارت جنگ مدت هاست در کمیسیون است و به مجلس نیامده من از این نقطه نظر میگویم افلا حالا که عمرمان با آخر رسیده است کاری بکنیم که جمع بین تمام مسائل باشد نه مثل بعضی آقایان که هر روز نفت را جلو میکشند در صورتی که بسایر مطالب نمیرسیم

بنده پیشنهاد میکنم همانطور که سابق مقرر شد جمع بین تمام اطراف قضیه بشود همان ترتیب را که مجلس رأی داد باز ثانیاً بوقع اجراء بگذارند و آن این است که يك روز برای مسائل مختلفه قرار میدهم چه عیب دارد روز پنجشنبه را برای مسائل متفرقه قرار دهیم آقایان وزراء و آقای رئیس الوزراء بیایند و باهم حرفهایمان را بزنیم دعوا نداریم سؤال بکنیم ایشان هم با اعتنا بما جواب بدهند نه به بی اعتنائی دو روز را هم اختصاص به بودجه بدهند که بودجه ها را بيك جایی برسانند دوروز دیگر .

هم به نفت اختصاص بدهند چهار ساعت هشت ساعت در وقت حرف بزنند بنده عرضی ندارم . تصور میکنم اگر با این پیشنهاد موافقت بفرمایند جمع بین تمام قضایا بشود رئیس الوزراء - در موضوع نظمی تصور میکنم آقای تدین اشتباه کرده ام بنده تکذیب نکردم گفتنم اگر چه نظمی طهران مرتب است و میتوانم تکذیب کنم معیناً تحقیق میکنم و بعد بشما جواب میدهم نگفتم که تکذیب میکنم اما راجع بکتکرات و ستد اهل گفته بودم تهیه کنند و تهیه میکنند و عقرب به مجلس میفرستند راجع به توقیف جرایم هم ماده چهل و هفتم نیست ماده چهل و نهم است مطابق ماده چهل و نهم اداره نظمی حق دارد جرایم را در حدود قانون توقیف کند و در ظرف بیست و چهار ساعت بمعکم صالحه رجوع کند و البته معکم صالحه هم بوظیفه خودش عمل میکند اما اینکه میفرمایند جوابها را باید با اعتنا بدهند تصور میکنم من تنها رئیس الوزرائی بودم که همیشه در مقابل مجلس و مجلسیان تعظیم و تکریم کرده ام و احتراماتی که در خور مقام نماینده گمی است نسبت بتمام آقایان مراعات کرده ام ولی متأسفانه این احترام از طرف بعضی آقایان نمایندگان نسبت بمن که رئیس دولت هستم و اینطور تکریم میکنم رعایت نمیشود ولی اینکه میفرمایند در موضوع نفت بنده يك مطلبی گفتم که توهین بود من گفتم از نقطه نظر خیر و صلاح و خیر مملکت این اقدام را میکنم بعضی آقایان تأخیر و تعویق را جایز میدانند و میفرمایند اینطور نیست خیلی خوب حالا من يك توضیحی میدهم خودتان قضاوت کنید اگر فرضاً آقای حاج شیخ اسدالله یا آقای محمد هاشم میرزا در کمیسیون نفت باشند و بيكی از مواد را درست تحت شور و مطالعه بگردانند دو ساعت سه ساعت وقت مجلس را اشغال کنند و بالاخره متقاعد شوند و رأی بدهند و دستشان را بلند کنند آنوقت همان ماده به مجلس بیاید يك ساعت برخلاف آن ماده صحبت کنند آنوقت من بطور قضاوت کنم بگویم در آن موقع موافقت داشته اند حالا مخالف شدند بنده که نمیتوانم نسبت تردید عقیده به آقای حاج شیخ اسدالله بدهم که ایشان آنروز موافقت کردند بعد از بیست روز تردید پیدا کردند آنوقت بنده میتوانم يك چنین عقیده پیدا کنم که میخواهند مخالفت بفرمایند

راجع به بودجه ها شرحی فرمودید البته بودجه ها باید زودتر بگذرد . وقتی کار مجلس اینقدر زیاد است البته باید جلسات خود را بیشتر متمد کند صبح و عصر و شب سه شود و کار های مهم مملکت بگذرد هم مسئله نفت بگذرد و هم چیزهای دیگر .

فایب رئیس - اگر آقایان اجازه بدهند بیست و پنج دقیقه نفس داده شود (در این موقع جلسه برای نفس تعطیل ویس از نیمه اعت مجدداً تشکیل گردید)

فایب رئیس - اجازه میفرمائید در دستور دو پیشنهاد شده قرائت شود

دست غیب - چون پیشنهاد بنده با پیشنهاد آقای تدین در تنفس مطابقت شد و بيكی بود بنده پیشنهاد خود را پس میکنم .

(پیشنهاد آقای تدین بشرح ذیل قرائت شد) مقام محترم نیابت ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد میکنم که جلسات مجلس بطریق ذیل تقسیم شود

شنبه و سه شنبه لایحه امتیاز نفت - یکشنبه و چهارشنبه بودجه ها و لوایح راجع بکمیسیون بودجه پنجشنبه لوایح متفرقه و سؤالات .

فایب رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه) ارباب کیخسرو - چون از این پیشنهادها زیاد شده است از طرف مقام ریاست هم کراراً فرستم اعلان شده است و حتی کراراً دیده شده که امروز با اکثریت دولت هستم و اینطور تکریم میکنم رعایت نمیشود ولی اینکه میفرمایند در موضوع نفت بنده يك مطلبی گفتم که توهین بود من گفتم از نقطه نظر خیر و صلاح و خیر مملکت این اقدام را میکنم بعضی آقایان تأخیر و تعویق را جایز میدانند و میفرمایند اینطور نیست خیلی خوب حالا من يك توضیحی میدهم خودتان قضاوت کنید اگر فرضاً آقای حاج شیخ اسدالله یا آقای محمد هاشم میرزا در کمیسیون نفت باشند و بيكی از مواد را درست تحت شور و مطالعه بگردانند دو ساعت سه ساعت وقت مجلس را اشغال کنند و بالاخره متقاعد شوند و رأی بدهند و دستشان را بلند کنند آنوقت همان ماده به مجلس بیاید يك ساعت برخلاف آن ماده صحبت کنند آنوقت من بطور قضاوت کنم بگویم در آن موقع موافقت داشته اند حالا مخالف شدند بنده که نمیتوانم نسبت تردید عقیده به آقای حاج شیخ اسدالله بدهم که ایشان آنروز موافقت کردند بعد از بیست روز تردید پیدا کردند آنوقت بنده میتوانم يك چنین عقیده پیدا کنم که میخواهند مخالفت بفرمایند

راجع به بودجه ها شرحی فرمودید البته بودجه ها باید زودتر بگذرد . وقتی کار مجلس اینقدر زیاد است البته باید جلسات خود را بیشتر متمد کند صبح و عصر و شب سه شود و کار های مهم مملکت بگذرد هم مسئله نفت بگذرد و هم چیزهای دیگر .

فایب رئیس - (اجازه)

تدین - بنده قبلاً اجازته خواسته بودم .

فایب رئیس - چون در موضوع اظهارات شاهزاده نظریه است ولی خواهش مندم با کمال ملایمت بفرمائید البته در مجلس شورای ملی هر کس حق دارد بیانات خودش را اظهار کند لیکن با کمال ملایمت و بسا قاعده البته سؤال است جواب است صحبت

نظرشان مهم است حق دارند دستور را تغییر بدهند و اگر اینطور است بنده مخالفم و اگر مطابق با نظامنامه است و مقصود همین ترتیبی است که همیشه مجرا بود عرضی ندارم .

فایب رئیس - آقای مستشار السلطنه (اجازه)

مستشار السلطنه - بنده هم مخالف ولی بعد از يك مخالف معمول بود مخالف حرف نزنم ولی اگر این پیشنهاد تصویب شود غیر عملی است نظامنامه داخلی بهر نماینده حق میدهد مطالب فوری و فوری که بنظرش میرسد با تصویب مجلس بر دستور مقدم و مطرح مذاکره بشود این معمول نظامنامه بوده و اگر میخواهد دستور تقسیم شود در عرض هفته که پنج جلسه داریم تقسیم بندی کنیم این رأی داده شده و اگر حالاً رأی بدهید تغییرش مشکل است و مخالف نظامنامه هم هست

آقا سید یعقوب - بنده موافقم چرا اجازه نمیدهید صحبت کنم

فایب رئیس - گمان میکنم يك قسمت از این مذاکرات خارج از موضوع است يك پیشنهادی میشود و رأی داد میشود وقتی رأی داده شد میزان آن قسم میشود و اگر بیک وقت دیگر خواستند مطلبی را مقدم بدارند باز رأی داده میشود

حالا باین پیشنهاد رای میگیریم آقایان که با پیشنهاد آقای تدین موافقت قیام بفرمایند (اغلب نمایندگان قیام نمودند)

فایب رئیس - تصویب شد . چون خیلی از ظهر گذشته است اگر اجازه بدهید دستور که همین ترتیب پیشنهاد معین شد جلسه هم ختم شود

آقا سید حسن کاشانی - بنده قبل از تعیین دستور اجازه خواسته ام

سلیمان میرزا - جواب بنده چه شد؟

فایب رئیس - بفرمائید آقا سید حسن کاشانی - در باب داخل شدن مسافشین تجدید بنده بگانه مردم که آقای آقا میرزا شهاب الدین نماینده محترم کرمان سؤال کردند تقاضا کردند از طرف مجلس بدولت نوشته شود که این حرکت خلاف قانون شرع و قانون اساسی را موقوف نمایند گویا پیشنهاد کتبی نگذردند و از طرف مجلس چیزی نوشته نشده چون از طرف اهالی کاشان نیز خیلی شکایت شده است بنده تقاضا کردم بدولت ابلاغ شود این مسئله را موقوف بدارند سلیمان میرزا - يك مطالبی اینجا مذاکره شد حالا آقای نایب رئیس می فرمایند جلسه را ختم بکنیم البته شاید اکثریت یا اتفاق مجلس چون ظهر گذشته است در تحت قانون اجبار طبیعت جلسه را ختم کنند . اما مطابق ترتیب يك مذاکراتی اینجا شده است و فقط باید که اکثر اوقات ابراز می شود از طرف دولت بلفظ تکذیب میکنم

و اطلاع ندارم و تحقیق میکنم می گذرد و هیچیک از او کلا و بنده هم که سه دوره باین سمت مفتخرم حاضر نیستم يك مطلبی را بگویم (در صورتیکه بنده رئیس کمیسیون خارجه هستم) آنوقت در افتار عامه و جراید و آن جرایدی که معلوم نیست از کجا اداره می شود و اگر دفتر بعضی اشخاص را بر دارند توقیف کنند معلوم میشود خرجش از کجا می رسد بر دارند بنویسند فلانکس يك حرفی زد رئیس دولت هم تکذیب کرد و او هم آنجا بود و نتواست جواب بگوید و توضیح بدهد آنوقت بگویند دیدید چه اشخاصی در مجلس هستند و چون آن جرات منعی چاپ شدنشان معلوم است و در مطبعه فاروس ششماه ششماه قبلا پول داده میشود و هیچ قانونی بآنها تعرض نمی کنند و آزادی منحصر بهمان روزنامه هاست فوراً باز مقالات جدید می نویسند بنابراین اگر آقایان جلسه را ختم میکنند بترتیبی که الان پیشنهاد و رأی داده شد بنده حق دارم از آقایان تقاضا کنم هر دستوری که معین می فرمایند عرایض بنده را در اول آن دستور مقرر فرمایند یعنی اگر حالا حوصله و وقت شنیدن عرایض بنده را ندارند و بنده هم نمی خواهم بر کسالت آقایان بیفزایم اجازه بدهند در اول جلسه آتی دولت هم حاضر باشد و بنده عرایض خود را بگویم زیرا این مطلبی که می گویم تلگرافش در کمیسیون خوانده شد که اعضای آقایان حکیم الملک و مشیر الدوله و بنده و سردار معظم و نصرت الدوله

بوده ایم و در این موضوع مذاکرات مفصل شد و چون در تلگرافات ذکر شده پانزده هزار دلار هم از این محل پرداخته خواهد شد پانزده هزار دلار شوشتر هم جزء بودجه بود که بمجلس نیامد و جزء آن اعتبار چهل هزار تومان بود که مقرر شد حقوق شخص از آن محل داده بشود و این برخلاف صریح آن قانون است و بنده بشاهزاده نصرت - الدوله و آقای سهام السلطان در آن موقع عرض کردم و گویا بنا بود آقایان يك مذاکراتی بفرمایند و حالا اگر بنده باز عرض کنم این صورت حساب برخلاف قانون است مدافعین کابینه خواهند فرمود فلانکس لاینقطع این حرفها را میزند ملاحظه بفرمایید این صورت حسابهاست که چاپ شده است هیچ با آن قانونیکه از مجلس گذشته است مطابقت نمیکند زیرا قرار شد از آن محل چهل هزار تومان حقوق شخص داده نشود و دولت این صورت حساب حقوق شخص است این است نظر تعظیم و تکریم بمجلس البته اگر من این را بگویم خواهند گفت از نقطه نظر مخالفت با کابینه است البته شما که مدافع کابینه هستید شریک در اینکار های کابینه هستید بر دارید این صورت حسابها را رسیدگی کنید و خودتان دفاع کنید حالا

درست نمیدانم عین آن عبارت را گفته ام یا نه خوب بود مطرح بفرمایند و گویا مواعیدش نرسیده زیرا بنده هشتمه است این سؤال را کرده ام و هنوز جواب داده نشده شاید آخر مجلس جواب بدهند بعد از همه این عرایض چون حق دارم مطلبیکه در کمیسیون خارجه گفته شده است اظهار کنم این را که با يك کلمه گفتند تکذیب میکنم این را جدا تکذیب میکنم تا معلوم شود تکذیب کننده کی است حالا که وقت گذشته نمیخواهم عرض کنم در اول جلسه مقدم بر دستور مقرر فرمایند عرض کنم

رئیس الوزراء - اولاً بنده وقتی يك مطلبی را تکذیب میکنم از روی اطلاع تکذیب میکنم نه بی مدارک و آقایان نمایندگان هم شاید يك مطالبی را میدانند باید بگویند وقتی من تکذیب کردم ایشان هم باید با مدارک آن تکذیب بنده را رد کنند بنده يك مرتبه دیگر با صدای بلند این اظهاری را که در مجلس شده است که صد و پنجاه هزار دلار از بابت حق دلالتی نفت گرفته شده است یا گرفته میشود یا خواهد شد تکذیب می کنم و اما اشتباهی که شاهزاده سلیمان میرزا کرده اند برای اطلاع آقایان محترم عرض میکنم حالا بادم آمد در موقعی که امتیاز نفت در کمیسیون خارجه تحت مذاکره بود تلگرافی از واشنگتن رسید که از بابت قرضی که دولت میخواهد از امریکا بکند در خصوص يك میلیون دلار و کیل مالیه ایران که شوشتر باشد میگوید دول دیگر از امریکا قرض میکنند صد يك حق العمل میگیرند ولی من نظر به سابقه که در خدمت ایران دارم صد يك نمیگیرم صد نیم میگیرم يك چنین تلگرافی بود خوانده شد بعد بنده رفتم و کابینه آقای مشیر الدوله آمد و يك میلیون دلار گرفته شد بنده نمی دانم صد نیم آن يك میلیون دلار که هزار دلار میشود به شوشتر رسیده یا نه؟ و اینکه شما میفرمائید شاید این مسئله بوده و اینکه میگویند ۱۵ هزار دلار حق العمل امتیاز به شوشتر داده شده است اولاً حق العمل امتیاز بوده است و حق العمل فرض کرده است بلکه از بابت حقوق دو این ۱۵ هزار دلار پرداخته شده است او من نمیدانم ۵ هزار دلار از بابت صد نیم باو رسیده است یا نه؟ در هر حال موضوع سؤال این بود که عرض کردم حالا از ایشان سؤال میکنم آیا شایسته است حرفهایی که در کمیسیون خارجه صحبت میشود بمجلس بیاید.

نایب رئیس - در جلسه آتی همانطور که اظهار شد اگر کسی حرف حسابی دارد بزند.
آقا سید یعقوب - بنده عرض دارم مدافع نطق بودم
نایب رئیس - در جلسه آتی اول جلسه

اظهار کنید

مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد.

رئیس مجلس - مؤتمن الملک

جلسه ۲۰۷

صورت مشروح مجلس

یوم شنبه بیست

ودوم جلی ۳۰۲ مطابق

بیست و پنجم جمادی الاول

مجلس دو ساعت و ربع

کم قبل از ظهر بریاست آقای

مدرس نایب رئیس تشکیل شد

(صورت جلسه یوم پنجشنبه

بیستم جدی را آقای امیر

ناصر قرائت نمودند)

نایب رئیس - آقای نجات

(اجازه)

آقا میرزا محمد نجات -

اگر در صورت جلسه از کلمات و کلاء چیزی را حذف کنند و ننویسند اهمیت ندارد ولی اگر کلمه اضافه شود بدست و در نطق بنده يك لفظ (بعضی) اضافه نوشته شده است و چون من این کلمه را نگفته ام بهتر این است حذف شود

نایب رئیس آقای آقاسید یعقوب

(اجازه)

آقاسید یعقوب - آقای رئیس -

الوزراء در جواب شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند مسائلی که در کمیسیون خارجه مطرح می شود نباید در مجلس علنی گفته شود

نایب رئیس - من نمی دانم ممکن

است مسائلی را که از طرف شخصی در صورت جلسه می نویسند دیگری از آن دفاع کند یا خیر؟

(جمعی گفتند بلی ممکن است)

نایب رئیس - حالا که آقایان می

فرمایند ممکن است پس مجدداً بفرمائید

آقاسید یعقوب - بنده عرض کردم

آقای رئیس الوزراء در جلسه گذشته در جواب شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند مسائلی کمیسیون خارجه بطور کلی نباید در مجلس علنی اظهار شود و این مسئله در صورت مجلس نوشته نشده است

نایب رئیس - در صوت جلسه دیگر

فرمایشی بیست ؟

(اظهاری نشد)

صورت جلسه بابت فقره اصلاح تصویب

شد .

بموجب رأی که مجلس داده است

داخل در دستور میشویم .

ماده چهاردهم - قانون امتیاز نفت

مطرح است

سلیمان میرزا - بنده قبل از دخول

در موضوع نطق باید عرایضم را عرض کنم .